

Og jeg er fuldt indforstået med det ønske, som blev rettet fra bl.a. fru Birte Rønn Hornbech om, at vi nu bruger sommeren til at gå lovforslaget tæt igennem, og at vi stiller op, som også fru Anne Baastrup ønskede det, til en teknisk gennemgang og bruger det til at sikre os, at i forbindelse med genfremsættelsen har alle Folketingets partier og medlemmer haft mulighed for at stifte bekendtskab med de konsekvenser, som lovforslaget medfører. Men endnu en gang: Tak for en positiv modtagelse her ved førstebehandlingen!

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 233: Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og straffeloven. (Varetægtsfængsling i isolation, varetægtsfængsling under domsforhandlingen, vidnebeskyttelse, vidneudelukkelse for præster fra andre trossamfund, afhøringer i sager ved Højesteret samt klager over anklagemyndighedens sagsbehandling m.v.).

Af justitsministeren (Frank Jensen).
(Fremsat 21/4 99).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Det er jo ikke nogen hemmelighed, at Danmark i en årrække har været under kritik fra international side på grund af vores ret udbredte anvendelse af varetægtsfængsling i isolation, men retfærdigvis skal det da også nævnes, at kritikken og ikke mindst den debat, som den har af født herhjemme, har ført til et fald i anvendel-

sen af isolationsanbringelse, og kritikken har også været noget af baggrunden for, at Strafferetsplejeudvalget blev bedt om at se på problemet.

Det forslag, som ministeren nu har fremsat, hviler på den betænkning, som Strafferetsplejeudvalget afgav sidste år, men som det fremgår af bemærkningerne til forslaget, er det på en række punkter skærpet i forhold til betænkningen.

Socialdemokratiet erkender, at på trods af problemerne kan det være nødvendigt i visse sager at anvende isolation, hvis man skal sikre beviser og undgå påvirkning af vidner, men vi finder også, at det var nødvendigt med en præcisering og en skærpelse af forudsætningerne for at anvende isolation.

Vi er godt tilfredse med, at ministeren er gået nogle skridt videre end betænkningen, og det gælder ikke mindst det, at de helt unge nu kun kan isoleres i 2 uger ad gangen og maksimalt i 8 uger i alt uanset kriminalitetens art.

Af de hørings svar, vi har fået, fremgår det, at flere har givet udtryk for, at der bør være en absolut overgrænse for varigheden af isolationsanbringelse, og det er imødekommet for de unge og for kriminalitet med en strafferamme på under 6 år.

Når det drejer sig om de grove forbrydelser, altså dem, der har en strafferamme på mere end 6 år, bliver overgrænsen på 3 måneder, dog med en meget begrænset dispensationsmulighed, som kan anvendes i sager, som kræver efterforskning i udlandet, eller som er særskilt komplicerede.

Det kan vi tilslutte os, og det kan vi ikke mindst, når det drejer sig om efterforskning i udlandet, hvor dansk politi og anklagemyndighed ikke selv er herre over tidsforbruget. I sådanne tilfælde kan det være nødvendigt at forlænge perioden på de 3 måneder.

Men som en ekstra sikkerhed skal en sådan anmodning om dispensation forelægges for Rigsadvokaten, inden der rejses begæring i retten. Det vil være med til at sikre dels en ensartethed ude over landet, dels at forlængelse kun sker i sager, hvor det er tvingende nødvendigt.

Formålet med isolationsanbringelse er at sikre beviser og ikke at straffe, men alle undersøgelser viser, at isolation kan være overordentlig belastende, og derfor er det godt, at det nu af selve lovforslaget fremgår, at der skal fastsættes regler for behandlingen af isolationsfængslede, både hvad angår øget kontakt til personalet og

til psykologer og læger, og hvad angår adgang til besøg og til undervisning og arbejde, så de negative virkninger i videst muligt omfang kan minimeres.

Lovforslaget indeholder også en række andre, mindre ændringer, bl.a. om vidnebeskyttelse og om varetægtsfængsling under domsforhandlingen, og ikke mindst det sidste har jo i flere omgange været ganske omdiskuteret, men vi mener, at der med forslaget er fundet en fornuftig løsning på problemet, og Socialdemokratiet kan tilslutte sig forslaget i dets helhed og tilsige det en velvillig og hurtig behandling.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Vore krav til frihed i Danmark udvikles stadig, og det betyder, at også straffasonere og varetægtsarrestanter har fået friere forhold end f.eks. for 30 år siden. På den baggrund virker det, vi i dag kalder isolationsfængsling, naturligvis strengere end tidligere, og derfor vil jeg også godt have, at vi i diskussionen medtager de tanker, som fængselspræst ved Vestre Fængsel Jørgen Worsaa Rasmussen har indsendt til Retsudvalget, om ikke andet så i forbindelse med nybygning af fængsler.

Varetægtsfængsling ud over det strengt nødvendige er selvfølgelig altid af det onde, og der er grund til vedvarende at være kritisk over for politiets arbejde og sikre, at der vedvarende arbejdes intenst med arrestantsager, men samtidig er der altså også grund til at opfordre dommere til at afsætte de beskikkede forsvarere, som er skyld i, at sager ikke kan blive domsforhandlet, når sagerne er blevet efterforsket, fordi advokaterne har for fyldte lommebøger og tager flere klienter, end de kan magte.

Det er efter mange anklageres opfattelse et stigende problem, og det håber jeg at justitsministeren er villig til at se på, for det hører med, når man skal vurdere, hvor længe arrestanter sidder isolationsfængslet.

Vi er i Venstre positive over for en diskussion, der kan føre til, at varetægtsfængslinger indskrænkes, men vi må på den anden side hævde, at det ikke må gå ud over retshåndhævelsen, og derfor er vi mildest talt meget skeptiske over for ufravigelige regler om frister for isolation, og jeg spørger ministeren: Skal dét betyde, at en sag, der er under optrævling, må opgives og gerningsmændene gå fri?

Det kan vi i hvert fald ikke være med til, men vi er som sagt åbne over for mulighederne for, at man kan afkorte isolation ved i højere grad at

stille krav til politiet. Her tænker jeg også på bestemmelsen om, at kendelser skal begrundes bedre, for det vil måske føre til, at politiet i også højere grad skal begrunde, hvorfor de vil have en fristforlængelse.

På den anden side må det jo altså heller ikke ende sådan, at politiet skal bruge al tiden på at skrive notitser til retten frem for at efterforske sagen. Der er en balance dér, som vi skal afveje.

Man kan sige, at forslaget på disse punkter i det hele taget rejser spørgsmålet, om politiet har tilstrækkelige ressourcer, og jeg kan allerede her annoncere, at vi i Venstre til efteråret ved forhandlingerne om et nyt politiforlig vil rejse krav om øgede ressourcer til politiet.

Så er der forslaget om at begrænse isolation ved hjælp af anticiperet bevisførelse, og det vil vi selvfølgelig godt diskutere, men vi tror, ideen har sine grænser, for allerede i dag ved vi jo fra det praktiske politiliv, at mange sager alligevel må opgives, selv om der er en forklaring til retsbogen, fordi vidner og sigtede, når det så kommer til domsforhandlingen, alligevel siger det modsatte, men det vil vi meget gerne se på.

Samtidig vil vi godt have overvejet at få flere hensat til afsoning med det samme og derved få udvidet mulighederne for varetægtsfængsling efter domsafsigelse.

Med hensyn til rabat på grund af isolation vil jeg godt rejse spørgsmålet: Betyder dét, at vi nu går i den stik modsatte retning af, hvad vi tidligere har bygget på, nemlig princippet i straffeloven om, at den, der aflægger tilståelse, kan få en kortere straf? Og hvordan ligger det her med grundlovens § 3 og dommernes humør? Er vi nu ikke igen på vej til, at den lovgivende magt bevæger sig for meget ind på domstolenes område? Det ved vi er noget, domstolene har udtalt sig imod den ene gang efter den anden ved tidligere lovændringer, voldspakke, promillesager osv. Det vil vi godt have en grundig diskussion om. Vi mener, det rejser principielle spørgsmål.

Der er altså alt i alt flere forslag, vi er skeptiske over for. Vi har vore egne forslag. Vi lægger megen vægt på, at retshåndhævelsen ikke svækkes, men som sagt vil vi godt diskutere, om der er mulighed for at indskrænke isolationsfængslingen.

Så vil jeg godt sige her som under det tidligere lovforslag, at med de tilkendegivelser, statsministeren har givet Folketinget igen og igen om, at Folketinget skal have bedre muligheder for at planlægge arbejdet og for at be-

handle lovforslagene forsvarligt, går jeg også ud fra, at justitsministeren her er enig i, at forslag, der er fremsat for en uge siden, naturligvis ikke kan gennemføres på de få arbejdsdage, der er tilbage i dette folketingsår.

Brian Mikkelsen (KF):

Da den konservative ordfører, hr. Bendt Bendtsen, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne sige følgende:

Lovforslaget er fremsat den 21. april, ganske få uger før Folketinget lukker og slukker, og forslaget omhandler en række ændringer af gældende lov, endog ret omfattende ændringer.

Vi mener ikke, at der overhovedet kan blive tale om at færdigbehandle dette forslag på kun få uger, selv om jeg godt vil understrege, at Det Konservative Folkeparti er positivt over for en række af de ændringer, som er i forslaget. Men vi ønsker ikke at hastebehandle dette forslag, som vi godt vil have nærmere belyst under udvalgsbehandlingen. Vil man det godt, så vil man fokusere mere på lovkvaliteten. Det har Folketinget jo talt meget om, statsministeren har også talt meget om det, og vi vil gerne tilkendegive, at vi ikke ønsker en færdigbehandling i løbet af de her få arbejdsdage, som Folketinget har tilbage. Det bør også sammenholdes med den arbejdsbyrde, Retsudvalget har med en række af de forslag, som skal igennem i løbet af maj måned.

Når det er sagt, så er der jo tale om en række forskellige sager, som ikke burde ligge i det samme forslag. Forslaget blander lempelser omkring varetægtsfængsling, rabat til varetægtsarrestanter, der har siddet i isolation, sammen med vidnebeskyttelsesregler og afhøringer af sager i Højesteret. Man har virkelig fejlet sammen i ministeriet, og man har måske håbet at få ryddet op før sommerferien.

Til forslaget om begrænsning af varetægtsfængsling i isolation er vi enige i, at det er indgribende forhold, og vi vil godt være med til at se på disse regler. Nu er det ikke regler, som er lavet for politiets skyld, men for samfundets skyld. Men vi fastholder, at ingen er skyldig, før han er dømt, og disse indgreb ligger som bekendt før dommen.

Vi er heller ikke i tvivl om, at det er en psykisk belastning at sidde i isolation, selv om det ikke udelukker hverken radio, tv, overvåget besøg m.v.

Vi har ikke de store bemærkninger til 4-ugers-reglen og 8-ugers-reglen, og vi vil godt

være med til at se på 3-måneders-reglen, men vi vil også godt under udvalgsbehandlingen have afklaret, hvilke sager man påregner at kunne bruge undtagelsesreglen til, altså sager, hvor isolationen går ud over de 3 måneder.

Vi står jo over for to forskellige positioner med disse ændringer, nemlig at give folk en menneskelig behandling og det hensyn, der er til en efterforskning, der stiller folk til regnskab for de handlinger, de har begået. Så vi vil godt tilkendegive allerede nu her, at vi har ikke noget imod, at man dispenserer mere. Vi er egentlig nok imod en 3-måneders-grænse for de helt grove tilfælde. Der kan jo være tilfælde, hvor man bliver nødt til at sætte folk i isolation læn- gere, hvis man ved, at det vil hjælpe på efterforskningen, at de også sidder der.

Vi mener, det er helt stødende for retsfølelsen, hvis varetægtsarrestanter skal have rabat på afsoning, fordi de har siddet i isolation, så det vil vi altså fra konservativ side sige fra over for. Et fradrag giver det indtryk, at sigtede, der har begået særlig grov kriminalitet eller kriminalitet af organiseret karakter, og som modvirker efterforskningen, efterfølgende skal belønnes i form af en kortere straf. Det er vist et indgreb, som kun findes i socialdemokratisk retspolitik og på venstrefløjen.

Begrebet varetægtsfængsling under domsforhandlingen vil vi også godt se på under udvalgsbehandlingen. Der kan stilles spørgsmål om, hvorvidt det er i den tiltaltes interesse, at en ny afdeling skal ind i en sag, som allerede domsforhandles.

Når man så i sidste ende siger, at dette lovforslag er udgiftsneutralt, så er man vist kommet lidt langt ud ad vejen.

I Det Konservative Folkeparti er vi meget optaget af begrebet vidnebeskyttelse. Vi har noteret os de positive tiltag, der er i forslaget, men det løser langtfra alle problemer med adressebeskyttelse, slet ikke hvis man ikke lige hedder Jensen eller Hansen.

Det Konservative Folkeparti støtter alt, som trækker i retning af en øget vidnebeskyttelse, og vi har her i salen ved tidligere lejligheder talt for brugen af anonyme vidner i helt særlige sager, hvor der er tale om meget, meget grov narke- eller bandekriminalitet. Den holdning har vi stadig væk, men vi erkender også, at vi ikke har flertallet i salen.

Vi er enige med justitsministeren i at udskyde beslutningen om ophævelse af kravet om dansk indfødsret for nævninge og domsmænd,

da et nyt regelsæt som bekendt ikke kan komme til at gælde før år 2004.

I Det Konservative Folkeparti er vi ligeledes enige i de ændrede regler, der lægges op til om vidnereglerne for præster fra andre trossamfund, ligesom vi er enige i de regler, der lægges op til om afhøringer i Højesteret i civile sager.

Anne Baastrup (SF):

Det er sådan ca. 10 år siden, SF fik, tror jeg nok, vedtaget et beslutningsforslag om, at man skulle skærpe betingelserne for isolation, så det har været en sej kamp for at få det her igennem. Men ministeren skal have ros for lovforslaget, og ministeren skal have ros for forsøget på at stramme betingelserne for isolation.

Der er i lovforslaget en lang række forbedringer og også forbedringer, der ligger ud over Strafferetsplejerådets anbefalinger. Det er således glædeligt, at justitsministeren har taget det alvorligt, at man kan få store psykiske problemer ved at sidde isoleret. Der er mange mennesker, der har fået ødelagt deres liv på grund af isolation, men der er efter SF's opfattelse stadig væk problemer med lovforslaget.

Sådan som jeg har hørt det fra de forskellige mennesker, foreninger m.v., der har kontaktet mig, er det et meget, meget alvorligt problem, at der ikke er en maksimumgrænse. Uanset forsøget på at minimere risikoen for, at man kommer ud over de 3 måneder, og det skal ministeren have anerkendelse for, så er det stadig væk et meget stort problem, at man med det her lovforslag alligevel kan komme til at sidde i isolation i adskillige måneder. Det finder SF er uheldigt, og tilsvarende finder vi det uheldigt, at unge under 18 år skal kunne sidde isoleret i 8 uger.

Vi finder det absolut nødvendigt, at vi får kigget på de her bestemmelser, således at vi kan få præciseret de to forhold, nemlig dels at de 8 uger går ud, dels at vi får en maksimumgrænse.

Jeg får ikke sjældent henvendelser fra folk, der har siddet i isolation, hvor de har en klar fornemmelse af, at den eneste grund til, at de sad i isolation, var, at de sad på bekendelse. De sidder, fordi de skal oplyse, hvad det er, de har begået af kriminelle handlinger, selv om man jo som bekendt som sigtet ikke er dømt. Derfor var det lidt bekymrende, da jeg læste Strafferetsplejerådets betænkning, og så bliver det også fulgt op i bemærkningerne på side 16, nemlig at Justitsministeriet egentlig af hensyn

til bekæmpelse af kriminalitet gør det nødvendigt at opretholde muligheden for at anbringe arrestanter i isolation. Deri ligger der, at isolation er et penalt element, er en straf i sig selv.

Det håber jeg naturligvis er forkert fortolket, men ikke desto mindre er det et problem, at man kan have folk siddende, der har en klar opfattelse af, at de mennesker, de få mennesker, de er i kontakt med, anser det for at være en straf at sidde i isolation.

Det var jo også beskæmmende, da vi fik betænkningen her for snart lang tid siden, at politiet jubede over flertallets forslag, nemlig en grænse på 4 måneder, der kunne overskrides. Politiet gik ud og sagde klart, at det overhovedet ikke ville få nogen betydning, og det er vi – altså politiet – meget, meget glade for.

Derfor så vi i SF gerne, at vi på en eller anden måde kunne finde en variation over, hvordan domstolen kan komme frem til spørgsmålet om, at det eneste alternativ er total isolation. Jeg kunne godt forestille mig, at man stillede krav til domstolene om, at de skulle begrunde, at en delvis isolation ikke var tilstrækkelig. Det kunne være, at det ville dæmpe antallet af isolationer.

Det næste, man kunne forestille sig, var, at vi i § 776 indsatte nogle minimumsregler for, hvor megen kontakt man skal have, hvor mange besøg man må få, eksempelvis om, at den isolerede skal drikke kaffe med en ansat 2 timer om dagen og småsnakke lidt. Det kunne jo godt være, at det i sig selv ville dæmpe problemet med isolation.

Justitsministeren har derudover i lovforslaget lavet en række andre ændringer, og her vil jeg kort sige, at vi støtter forslagene om vidnebeskyttelse. Vi ser det som en velovervejet afvejning af hensynet til vidnebeskyttelsen og hensynet til sigtedes forsvar.

Vi støtter ligeledes, at vi får igangsat en undersøgelse af grundlisternes sammensætning. En liberalisering af listerne kunne være en god idé, men hvordan det konkret bør gøres er en tanke værd.

Til slut støtter SF forslaget om at udvide vidneudelukkelsen af præster fra andre ikkeanerkendte trossamfund.

Peter Skaarup (DF):

I Dansk Folkeparti er vi positivt indstillet over for dele af lovforslaget. Vi er ikke så glade for andre dele. Men vi er enige med de ordførere, der heroppefra har sagt, at en hastebehandling

af det her forslag ikke vil være rimelig. Der er så mange facetter ved forslaget, at det ikke er noget, vi kan være med til at behandle færdigt inden sommerferien, og jeg håber også, der er generel enighed om, at det ikke vil være måden at gøre det på.

Derudover kunne vi også godt i lighed med andre ordførere tænke os, at man havde delt lovforslaget lidt op, sådan man havde taget nogle af de ting for sig, der hørte til de enkelte områder, i stedet for ligesom at gribe fat i en fire, fem store ting og lægge ned i ét forslag. Men det er så, hvad det er.

Dansk Folkeparti har normalt en meget stram indstilling til retspolitikken her i landet. Vi mener, at man på en hel del områder er alt for slap i retspolitikken. Det gælder områder som straf forhold for vold. Det gælder det, at man kan flygte fra fængsler, uden at det får nogen virkning osv. osv. Der er en hel række områder, vi gerne vil stramme op.

Men vi må da nok erkende, og det vil jeg da henholde mig til, at der er et område her, hvor vi nok kan tilslutte os, at der er man måske lidt for stram i lovgivningen, og det gælder isolationsfængslingen. Strafferetsplejeudvalget er jo kommet med en vurdering af, at man faktisk bør stramme, kan man sige, mulighederne for at give isolationsfængsling, altså varetægtsfængsling i isolation.

Vi er enige i, at der har været nogle meget alvorlige sager fremme i offentligheden, bl.a. med Peter Rohde, svømmeren, der sad i isolation i en meget lang periode og fik nogle varige mén af den isolation. Vi mener også, at der har været andre tilfælde, hvor de menneskelige konsekvenser af en isolation har været så alvorlige, at det ikke er rimeligt at opretholde så lange isolationsperioder, som det har været tilfældet.

Vores udgangspunkt er, at vi er villige til at støtte en stramning, man kan sige af mulighederne for at give isolation, eller det, som mange vil opfatte som en lempelse af lovgivningen, nemlig at man på det her område ser på, om lovgivningen ikke i virkeligheden skal ændres i retning af, at man gør det sværere at have langvarige isolationsfængslinger.

Der er så andre facetter, som også er inde i billedet, når vi taler om de her isolationsfængslinger, som vi måske godt kunne efterlyse os mere udførlige i forslaget. Det drejer sig om erstatningsspørgsmålet, hvor vi synes, at de erstatninger, der bliver givet, når der så har været tale om uberettiget isolationsfængsling, har væ-

ret alt for karrige. Vi synes, de har være for små.

Vi kunne godt tænke os, at hvis man uberettiget havde været fængslet i den periode, som vi f.eks. har set det i Peter Rohde-sagen, burde der være en automatik, der sagde, at så fik man altså en erstatning for det og ikke som i dag, hvor man skal have aktiveret advokater og retssystem en gang til for at få den erstatning, som det vil være helt berettiget at give i sådan en sag.

Lige sådan kunne vi også godt tænke os, at man i forslaget havde taget hensyn til at skærpe kriterierne for, hvor lang tid man kan behandle en sag. Altså, det er jo ikke rimeligt, at man i sager som den omtalte, sager som Plejebo-sager og andre sager ved retterne, har så lange behandlingstider, at det får nogle så alvorlige menneskelige konsekvenser, som det får for dem, der er involveret i de sager.

Og der håber vi så, at det her forslag så også kan rejse en debat, om vi ikke kan få afsat flere midler til retssystemet som helhed og afsat flere midler til politiet, for det er jo også lige så klart, at der i det her forslag lægges op til, at politiet på en række helt nye områder skal yde en stor indsats. Der er f.eks. sådan noget som vidnebeskyttelsen, hvor man må formode, at politiet får øget belastning. Vi støtter den øgede vidnebeskyttelse, der ligger i forslaget; men man må altså regne med, at der er øget arbejde til politiet i det, og der skal man så også regne med at afsætte de midler, der skal til, bl.a. i det politiforlig, der forhåbentlig snart skal laves.

Der er i forslaget nogle knaster, som vi – og det kommer nok ikke til nogen stor overraskelse – ikke kan støtte. F.eks. redegøres der på side 33 for overvejelserne om ophævelse af kravet om dansk indfødsret for nævninge, domsmænd og sagkyndige retsmedlemmer. Det nævnes ikke direkte, at det er en del af forslaget, men betragtningerne nævnes, og de betragtninger, som en af ordførerne har været heroppe og sige, at man støtter, støtter vi i hvert fald ikke.

Vi ser meget gerne en ændring af systemet med grundlister osv., hvor man måske laver en mere repræsentativ fordeling af systemet, end man har i dag, men vi er ikke enige i, at man som konsekvens af den situation, vi har nu, skal gøre det muligt at få nævninge og domsmænd, der ikke har dansk indfødsret. Vi mener, det ligger implicit i bestemmelserne, at det skal være personer, der har dansk statsborgerskab,

der bestemmer de her forhold, og det skal det efter vores opfattelse fortsat være.

Men altså: Alt i alt kan vi, som jeg har sagt, i Dansk Folkeparti helt sikkert se mange knaster i det her, og vi havde som sagt også gerne set en opdeling af forslaget i flere, men det, vi synes, der trækker meget i forslaget, er det her med isolationsfængslingen og den for store grad af isolationsfængsling, vi har set. Der synes vi, at det er et rigtigt sigte, forslaget har, at man begrænser den form for fængsling, sådan at man sørger for, at det ikke får de her så alvorlige menneskelige konsekvenser, som det helt sikkert har fået i nogle tilfælde. Det skal stoppe, og det håber vi at forslaget hurtigst muligt kan medvirke til.

Sonja Albrink (CD):

Dette forslag har utrolig mange principielle elementer. Det indeholder forslag om nye regler til at forbedre såvel sigtedes, tiltaltes, vidners og klageres retsstilling. Der er mange ting, som man politisk skal forholde sig til, og det er vigtigt hele tiden at være opmærksom på, at der skal være en rimelig afvejning mellem hensynet til den enkeltes retssikkerhed kontra hensynet til en effektiv og betryggende retshåndhævelse.

Allerede af den grund ville det være synd, hvis det forslag her skal have hastes igennem inden sommerferien, for i CD synes vi, at der er for mange ubesvarede spørgsmål; men jeg vil da gerne allerede her slå fast, at vi er meget enige i, at der skal ses på reglerne for isolationsfængsling. Og vi er bestemt også meget tilfredse med, at der nu foreligger et konkret forslag til at forbedre mulighederne for at beskytte vidner, for det har i hvert fald længe været tiltrængt.

Ser man på de foreslåede ændringer af reglerne for isolationsfængsling, er vi i CD glade for, at regeringen vil præcisere og skærpe betingelsen for at iværksætte isolationsfængsling. Vi synes også, at det er godt, at man foreslår, at såvel anmodninger som kendelser om isolationsfængsling konkret skal begrundes. Det vil alt andet lige øge retssikkerheden for den sigtede.

Derimod er vi noget mere forbeholdne over for forslaget om overgrænsen for isolationsfængsling. Vi er helt enige med ministeren i, at denne form for varetægtsarrest absolut skal anvendes med megen stor omtanke. Erfaringerne viser da heldigvis også, at antallet af isolationsfængslinger er faldende. Og jeg er sikker på, at en gennemførelse af forslagene om præcisering

af betingelsen for at isolationsfængsle vil medvirke til, at antallet falder yderligere.

Men er det nødvendigt at fastsætte overgrænser, også selv om der kun er tale om en vejledende grænse for de tunge sager? Undersøgelserne viser jo, at langt størstedelen af isolationsfængslinger afsluttes inden for 2 måneder. Så er der ganske vist nogle enkelte, der trækker endda meget langt ud; men her er jo også kun tale om meget grove forbrydelser, som samtidig kræver omfattende og tidskrævende efterforskning. Man må spørge sig selv, om hensynet til nogle ganske få personer virkelig skal veje tungere end hensynet til bekæmpelsen af virkelig grov kriminalitet.

Jeg er godt klar over, at justitsministeren netop i disse tunge sager lader en ventil stå åben, og det er vi også ganske godt tilfredse med. Men hvorfor skal det være Rigsadvokaten, der skal tage stilling til en anmodning, forinden den fremsættes for retten? Er det i bund og grund ikke dommerens opgave at vurdere, om betingelsen for isolationsfængsling er til stede? Jeg mener i hvert fald ikke, at Rigsadvokaten skal udøve en sådan forhåndscensur af anmodninger. Det virker en lille smule bøvellet.

Også forslaget om kompensation for varetægtsfængsling i isolation er noget tvivlsomt. Det kan ikke være meningen, at en sigtet skal have mulighed for selv at skaffe sig rabat ved strafudmålingen ved at modarbejde efterforskningen og mistænkeliggøre sig selv så meget, at han fængsles i isolation under efterforskningen. Hvis der skal gives kompensation, må det efter vores opfattelse gives med udgangspunkt i de eksisterende regler for strafudmåling og ikke ved en spidsfindig matematisk særregel.

Forslaget om vidnebeskyttelse er godt, men kunne godt have været mere vidtgående; men det er i hvert tilfælde på høje tid, at der gøres noget for at sikre vidner. Jeg ved godt, at det formentlig er forsvindende få vidner, der har en reel risiko ved at vidne. Men disse ganske få fortjener altså samfundets opbakning, og derfor skal der selvfølgelig være nogle effektive regler for og metoder til beskyttelse.

CD's holdning til det forslag er altså, at vi er enige i mange af intentionerne og som sådan også i flere af de konkrete forslag. For selvfølgelig er der behov for bedre regler for isolationsfængsling, som tilgodeser både de fængslede og politiets efterforskning. Og selvfølgelig er der også behov for de øvrige områder, der er berørt af forslaget.

Men forslaget giver altså anledning til en del spørgsmål, bl.a. når man tager i betragtning, at justitsministeren i flere tilfælde har valgt ikke at følge Strafferetsplejeudvalgets anbefalinger.

Alt i alt: En grundig udvalgsbehandling er det, CD ønsker.

Elisabeth Arnold (RV):

Der er tale om grove forbrydelser, sagde fru Sonja Albrink i forbindelse med beskrivelsen af de langvarige isolationsfængslinger. Nå, er der det?

Hvis vi kigger på statistikken, som er offentliggjort i Strafferetsplejeudvalgets betænkning, som ligger til grund for en del af dette her lovforslag, så ser man bl.a. i den ende om de varetægtsfængslede, som har været meget længe isoleret, at en person f.eks. har været 12 måneder isoleret og efterfølgende er blevet idømt 12 års fængsel. I fængselscellen ved siden af har siddet en person, som har siddet isolationsfængslet i 12 måneder, og som er blevet frikendt.

Det er jo systemets tabere, disse personer, som ikke er dømt, som ikke bliver dømt, og som altså bliver sendt ud fra retssystemet med et stempel om, at de er uskyldige, at de er frikendt, og alligevel har de siddet 12 måneder i isolation. Det er uanstændigt, det kan vi ikke være bekendt.

Det Radikale Venstre ønsker færre, kortere og mindre belastende isolationsfængslinger.

Heldigvis har den internationale kritik, som har været ført, som har været rejst mod Danmark, i virkeligheden allerede også haft en effekt. Statistikken viser jo, at der faktisk bliver færre fængslet i isolation og også i kortere tid, siden kritikken offentligt kom frem.

Så derfor bevæger det sig stille og roligt den rigtige vej. Men vi synes fra radikal side, at det er vigtigt, at vi fra lovgivningsmagts side giver signal om, at der altså skal noget mere turbo på den effekt, den bevægelse, der er i gang. Så vi vil altså gerne have færre, kortere og mindre belastende isolationsfængslinger.

I Det Radikale Venstre ville vi have foretrukket en model, hvor vi havde en absolut overgrænse på varighed i isolationsfængsling, som mindretallet i Strafferetsudvalgets rapport beskrev. Det var imidlertid ikke muligt at komme igennem med, og vi har derfor accepteret og synes også, det er et fremskridt, at vi får en generel overgrænse på 3 måneder for varetægts-

fængsling i isolation med muligheder for forlængelse i ganske særlige tilfælde.

Det er vigtigt for os at slå fast, at disse ganske særlige tilfælde, hvor man kan udvide isolationsvarigheden til mere end 3 måneder, bliver håndhævet meget strengt, og at det kun er i tilfælde, hvor man ikke kan belaste politiet for, at de trækker sagen i langdrag, eller at andre gør det, og at det også er sådan, at man ikke bruger isolationsfængsling som et middel til at gøre den tiltalte mør eller som et pressionsmiddel over for den tiltalte. Det skal være for at klare opklaringen og ikke for at udøve psykisk pres over for den indsatte.

Som lovforslaget ser ud nu, synes vi, det er acceptabelt. Det er et skridt i den rigtige retning, og det vil formodentlig medføre, at den udvikling, vi allerede kan se, nu kommer til at gå hurtigere og får en bedre effekt end ellers. Derfor synes vi, at det er et godt forslag, og vi vil give støtte til det. Vi så det sådan set gerne gennemført hurtigt, men vil selvfølgelig også acceptere, at der skal bruges den nødvendige tid til at gennemarbejde alle effekterne af det.

De øvrige forhold, der er foreslået i forslaget, støtter Det Radikale Venstre uden betænkeligheder.

Søren Søndergaard (EL):

I denne her som i så mange tidligere retspolitiske debatter går der jo næsten, hvad man kan kalde et jerntæppe ned igennem det, man kan kalde det retspolitiske samfund i Danmark. På den ene side – og det fremgår klart, når man læser de forskellige debatindlæg, der har været – står politiet og anklagemyndigheden, og på den anden side står forsvar og også ofte de mere holdnings- og interesseprægede organisationer. Og inden for den opdeling af fløjene i den retspolitiske debat skal Folketinget så forsøge at afveje synspunkterne, og det samme skal selvfølgelig regeringen.

Det har ministeren også gjort i spørgsmålet om isolationsfængsling ved at forsøge at nå hen over de modsætninger. Og hvis jeg skal sige det meget kort, synes vi, at der vises en række fornuftige takter fra ministeren på det område. Vi synes, at der ud fra vores synspunkt i hvert fald er ting, som peger i den rigtige retning.

Enhedslistens mål er at få afskaffet fuldstændig total isolation. Så vidt er ministeren ikke nået, selv om der fra en række internationale organisationer, som det er blevet nævnt af andre ordførere i flere omgange, har lydt kritik af

den danske praksis på det her område. Men med det her forslag ser vi et forsøg på at komme et lille stykke ad vejen, og den hensigt støtter vi.

Der er jo mange negative effekter af isolation. Der er effekterne for alle, der bliver udsat for det. Det er jo derfor, at det af nogen karakteriseres som tortur. Uanset om de er skyldige eller ej, får det næsten altid effekter for dem, det går ud over. For det andet fungerer det jo som en straf i sig selv og oven i købet som en urimelig straf i sig selv, hvis der er tale om folk, der senere viser sig at være uskyldige.

Og desværre er det jo også sådan, at isolation ikke altid viser sig at være til gavn for retssikkerheden, men tværtimod kan være et redskab mod retssikkerheden. Det gælder f.eks. når isolation fører til, at folk i desperation presses til at angive folk, der viser sig ikke at være skyldige.

Vi har jo haft et frygteligt eksempel med havnearbejderen Carl Jørgensen i Esbjerg, hvor to, der var anholdt og sat i isolation, efter lang tids isolation og ved hjælp fra politiet pegede på ham som den skyldige, hvilket førte til at han sad i spjældet næsten et år uden at have gjort noget som helst på noget som helst tidspunkt.

Så ideen om, at isolation fører til retssikkerhed, er altså forkert. Isolation kan altså også føre til, at folk for at komme ud af isolationen angiver folk, som viser sig at være fuldstændig uskyldige, dvs. til det modsatte af retssikkerhed.

Vi havde som sagt gerne set, at forslaget var en erstatning for den totale isolation, og at der i stedet for var blevet indført en delvis isolation. Isolationsfængsling søger at hindre, at den sigtede kan påvirke efterforskningen gennem at kontakte og true eventuelt medsigtede og dermed hindre politiets opklaringsarbejde. Men erfaringerne har jo vist, at isolerede ikke i realiteten kan forhindres i kommunikation. Det er jo bl.a. noget, der er blevet bekræftet af en fængselspræst Worsaae Rasmussens erfaringer.

Selv om vi støtter hensigten i forslaget, mener vi, at der jo er forskellige problemer. Vi synes, det forekommer tvivlsomt, om der kan nås en begrænsning af isolation for de alvorlige sigtelser, når der ikke reelt er nogen ubrydelig overgrænse. Vi synes, at tidsrammerne forekommer noget tilfældige, ikke mindst når det af isolationsfængslingsundersøgelser fremgår, at de psykiske virkninger er så alvorlige, som tilfældet er. Og endelig mener vi, at ideen om, at unge under 18 år skal kunne isolationsfængsles

i op til 8 uger, er helt uacceptabel. Det er ikke nogen måde at behandle helt unge på, når man som sagt kender effekterne.

Selve lovforslaget skal vi have op igen her i Folketinget efter sommerferien, og jeg føler mig overbevist om – jeg håber i hvert fald – at det vil være tid nok for ministeren til at finde på de løsninger, som måske kan bringe det erklærede hovedformål endnu et skridt nærmere.

Afslutningsvis vil jeg sige, at forslaget også indeholder elementer om vidnebeskyttelse, nævninge osv., og på de fleste af de områder har ministeren efter vores opfattelse ramt en rigtig tone, men vi vil selvfølgelig kigge på enkelthederne under udvalgsarbejdet.

Tom Behnke (FP):

Som udgangspunkt er Fremskridtspartiet positivt over for forslaget.

Vi er meget opmærksomme på, at det at isolationsfængsle sigtede og mistænkte personer har ganske store konsekvenser og omkostninger, og at det altid skal stilles op imod, hvad man ønsker at opnå, altså vurderes i forhold til politiets muligheder for at efterforske i en given sag. De ting skal altid stilles op mod hinanden, og man skal altid være meget varsom med at bruge isolationsfængsling.

Konsekvenserne af isolationsfængsling har vi jo set adskillige eksempler på. Der er ingen tvivl om, at isolationsfængsling ikke er specielt sundt, og jo længere, desto værre bliver det naturligtvis. Derfor er vi i Fremskridtspartiet af den opfattelse, at den maksimumgrænse, ministeren lægger op til her, er ganske rimelig. Det er i den høje ende af skalaen, der skal lægges et maksimum for isolationsfængsling.

Jeg er dog også tilfreds med, at ministeren har åbnet en lille kattedør, så man i helt specielle tilfælde kan gå ud over denne maksimale grænse. Men den maksimale grænse skal efter vores opfattelse forstås som en virkelig maksimumgrænse, som kun helt undtagelsesvis kan overskrides. Til gengæld er vi ikke specielt enige med ministeren i, at de laveste og de mellemste grænser, om jeg så må sige, nedsættes, for det er ikke nødvendigvis sikkert, at det er hensigtsmæssigt. Men det er i hvert fald hensigtsmæssigt, at den maksimale grænse bliver sat ned, og at den bliver præciseret.

En ting, man hele tiden skal huske på, er, at der jo er en sammenhæng mellem politiets ressourcer, politiets efterforskningsmuligheder og behovet for at varetægtsfængsle og i denne

sammenhæng isolationsfængsle de mistænkte. Hvis man virkelig vil nedbringe længden af isolationsfængslingerne, er der ingen tvivl om, at det ikke kun handler om, at politiet skal have flere ressourcer. Det handler også om, at politiet skal have nogle helt andre og bedre efterforskningsmuligheder, for tingene hænger ganske, ganske snævert sammen: jo sværere det er for politiet at efterforske, desto længere tid vil det være nødvendigt at varetægtsfængsle, herunder isolationsfængsle.

Ministeren kunne jo gøre op med sig selv, om han virkelig vil ramme en pæl igennem her og sige, at nu skal der gøres noget ved det – og så gøre det, han som justitsminister kan, nemlig dels anmode finansministeren om, at politiet får de nødvendige ressourcer, dels selv fremsætte forslag om, at politiets efterforskningsmuligheder bliver gjort nemmere. Det ser vi gerne i Fremskridtspartiet, og vi har tidligere stillet og vil igen stille forslag om, at der afsættes flere ressourcer til politiet.

Der er ingen tvivl om, at der indimellem sker fejl – at det er den forkerte person, man mistænker, og at det er den forkerte person, der bliver varetægtsfængslet, herunder isolationsfængslet. Det er problematisk, det er ikke hensigtsmæssigt, og det skal for enhver pris undgås, så vidt det overhovedet er muligt. Men det vil ikke altid kunne undgås, at der sker fejl. Det vil ske fra tid til anden, men så må man til gengæld også være indstillet på, at der skal udbetales en seriøs erstatning. De erstatninger, der bliver udbetalt i dag, er så små, at det næsten er latterligt. Hvis systemet laver fejl – og det kan jo ske – må det til gengæld gribe til foret og betale en seriøs og anstændig erstatning til de mennesker, det er gået ud over.

Det sidste, jeg vil sige til forslaget, er, at på linje med alle øvrige ordførere forventer vi ikke i Fremskridtspartiet, at forslaget skal hastebehandles og gennemføres i denne folketingssamling, men at vi i udvalget vil få en seriøs mulighed for en grundig gennemgang af forslaget og alle de facetter, der ligger i det, så vi straks i næste folketingssamling kan genoptage arbejdet med forslaget.

Vi giver tilsagn om en positiv udvalgsbehandling, og også når forslaget når frem til tredjebehandlingen, vil vi være meget positivt indstillet over for det.

Børge Klit Johansen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis ordfører, hr. Jann Sjørnsen, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne fremføre følgende:

Kristeligt Folkeparti deler regeringens ønske om at begrænse anvendelsen og varigheden af isolationsfængsling, for uagtet det af efterforskningsmæssige grunde kan være nødvendigt med isolationsfængsling, kommer vi ikke uden om, at det er en utrolig psykisk belastning. Det taler afgørende for, at brugen begrænses mest muligt under hensyntagen til politiets efterforskningsmuligheder. Kristeligt Folkeparti vil i den forbindelse godt gøre opmærksom på, at efterforskningsindsatsen og tilvejebringelsen af bevismateriale for politiets vedkommende også afhænger af de tildelte ressourcer, og at lovforslaget lægger pres på politiet og anklagemyndigheden.

Vi er tilfredse med, at lovforslaget lægger op til en forbedret beskyttelse af vidner, og vi ville endda gerne gå endnu videre, så brug af anonyme vidner blev en mulighed. Vi hilser også med glæde ophævelsen af den klare diskrimination, der har været over for præster uden for folkekirken med hensyn til vidneudelukkelse. Selvfølgelig skal en baptistpræst, en katolsk præst eller en luthersk frikirkepræst have samme retsstilling som en folkekirkepræst.

Der er flere detaljer i lovforslaget, som vi gerne vil vende tilbage til under udvalgsbehandlingen, men grundlæggende har vi en positiv indstilling til regeringens lovforslag.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Tak til ordførerne for en meget konstruktiv behandling af lovforslaget og en positiv modtagelse af de mange elementer, som lovforslaget indeholder.

Forslagets primære formål er at begrænse anvendelsen og varigheden af isolation i forbindelse med varetægtsfængsling, og jeg er utrolig glad for, at så mange partier ser ens på denne sag: erkender nødvendigheden af at kunne bruge varetægtsfængsling og herunder isolation, men at det må ske med meget stor varsomhed, og at det må være noget, både politiet, anklagemyndigheden og domstolene anvender med meget stor forsigtighed. Vi kender jo de konsekvenser, det kan have for den enkelte isoleerede arrestant, gennem de undersøgelser, som er foretaget af de psykologiske problemer, der kan knytte sig til at være isoleret.

Det er dog også nødvendigt at erkende, at isolation kan være en nødvendighed for politiet og anklagemyndigheden for at kunne retshåndhæve og oplære alvorlig kriminalitet, så der kan ske den tilstrækkelige bevisførelse ved domstolene med efterfølgende domfældelse. Specielt i de komplicerede sager, hvor der er flere implicerede, som også kan befinde sig uden for landets grænser, f.eks. store narkologiasager, kan undladelse af isolation betyde, at de implicerede udveksler oplysninger og dermed ødelægger muligheden for også at få dømt bagmændene. Vi har jo en interesse i, at man i de meget store narkologiasager osv. ikke bare får dømt de små fisk, kurerer og andre pushere, men også kan få dømt bagmændene.

Derfor mener jeg – og det synes jeg også jeg kan lytte mig til på modtagelsen af lovforslaget – at forslaget på dette felt har fundet den rette balance mellem det at lægge et pres på politiet i efterforskningsfasen og på anklagemyndigheden, når det drejer sig om sager, hvor man har arrestanter siddende i isolation, med hensyn til at prioritere dem, så man meget hurtigt kan lukke folk ud af isolationen.

For så vidt angår den meget alvorlige kriminalitet, hvor vi i dag har en strafferamme på over 6 års fængsel, er jeg også glad for, at et flertal har tilkendegivet, at her kan vi ikke have en ufravigelig overgrænse. I de helt exceptionelle sager, der bl.a. kan omfatte flere involverede, hvoraf nogle har ophold i udlandet, eller i stærkt komplicerede sager med flere involverede her i landet, må der være mulighed for, at anklagemyndigheden kan gå til Rigsadvokaten og få vurderet, om man kan påberåbe sig en fortsættelse af isolationen ud over de 3 måneder.

Jeg mener, det er rigtigt, at vi har en lovgivning, der er så rustik og robust, at den også kan stå sin prøve i de helt ekstraordinære sager, hvor alle og enhver – hvis vi ikke havde denne mulighed for at dispensere ud over de 3 måneder – ville sige, at her var der lavet noget lovsjusk, når man måtte lukke de implicerede ud af isolationen. Det kan ingen sige, når vi her har lavet en lovgivning, hvor der er denne dispensationsadgang, og anklagemyndigheden kan gå videre til domstolene. Det er selvfølgelig i sidste instans domstolene, der skal afgøre, om der er grundlag for at gå ud over de 3 måneder.

Som fru Birthe Rønn Hornbech og også hr. Brian Mikkelsen var inde på, er der ikke tale om en ufravigelig overgrænse, når straffen kan komme op over 6 års fængsel, og jeg har hermed også svaret hr. Brian Mikkelsen, som nu har forladt salen, på hans spørgsmål om, i hvilke sager isolationen kan gå ud over de 3 måneder.

Flere har tilkendegivet, at det er nødvendigt at sikre, at politiet får tilstrækkelige ressourcer. Jeg mener selvfølgelig, at det hele tiden er vores opgave at sikre, at politiet kan løse de opgaver, samfundet pålægger det, og det mener jeg i øvrigt også at politiet kan i dag. Nu skal vi jo forhandle om et nyt flerårigt politiforlig her til efteråret, og her skal vi selvfølgelig sikre, at politiet også i en ny flerårig periode er tilsikret de tilstrækkelige ressourcer til at kunne retshåndhæve. Men det er også et spørgsmål om at prioritere, og jeg tror, man kan komme langt – også inden for de eksisterende rammer – ved at prioritere de sager, hvor man har arrestanter siddende i isolation. Jeg ved, at det er politiet enigt i, så jeg tror, balancepunktet er fundet.

Jeg er også glad for de mange positive tilkendegivelser, der er kommet om lovforslagets øvrige elementer, bl.a. om vidnebeskyttelse, hvor vi jo nu får gennemført rapporten fra juni 1998 om gennemførelse af en øget vidnebeskyttelse; det er noget, som ligger regeringen og de to regeringspartier meget på sinde. Også tak for den positive modtagelse, ikke mindst fra mindst Kristeligt Folkepartis ordfører, af behovet for, at vi også sikrer vidneudelukkelse for præster fra andre trossamfund folkekirken. Det er et godt lille initiativ, der beviser respekten og tolerancen i vort samfund.

Med disse ord vil jeg sige tak for den positive modtagelse. Jeg er også, som jeg har tilkendegivet i den fremsættelsestale, som ledsager lovforslaget, indstillet på, at det er en præsentation, der giver os mulighed for den grundighed i behandlingen, som vi jo lægger vægt på, når der er tale om disse principielt vigtige lovområder. Lovforslaget kan oversomme, der kan stilles spørgsmål sommeren over, og så kan det genfremsættes til efteråret for at give den tilstrækkelige tid til, at alle får vendt enhver tanke.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Poul Nødgaard):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Indenrigsministeren (Thorkild Simonsen) har meddelt mig, at han ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig:

Landdistriktsredegørelse 1999.
(Redegørelse nr. R 17).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 4. maj 1999 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den kommende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 17.38
